

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Oliverii Florentii Waterloop Congreg. Oratorii B. Mariae
Aspricol. Presbyteri Monita Spiritvalia Et Moralia
Tetrastichis distincta**

Waterloop, Oliverius F.

Antverpiae, 1657

Titulus III. Tres Animae Hostes

urn:nbn:de:hbz:466:1-9689

POEMATVM SPIRITVALIVM
PARTIS SECVNDÆ
TITVLVS TERTIVS.

Tres Animæ Hostes.

1. **T**E quæritât Dæmon, Caro, Bello fatigat virginem
Et Mundus, & IESUS tuus: Hostis triplex; Mundus procax,
Cui te volens parti dabis, Caro insolens, Dæmon ferox.
Hæc sola te capiet suum. Cæleste regnum vis rapit.

Si te Caro, aut Dæmon malus, Terni Sophistæ, inertibus
Aut Mundus inueniat suum; Vel inermibus nectunt dolos:
Vnus tribus leonibus Horum unus est Logicus Satan;
Voranda præda factus es. Duo Rhetores, Mundus, Caro.

Te solus inventum tuus Tres unus hostes protere:
IESUS beabit, & tibi Mundum recessu despice;
Semet quoque inventum dabit. Iejuniis Carnem doma;
Res tanta nõnne sufficit? Cacodæmonem fuga prece.

Te, ni DEO cor subjicis,
Carnis ligabunt compedes;
Laterumque versabit lutum
Captiva in Ægypto manus.

Ægyptio si displicet
Curvare cervicem jugo;
Divini amoris te suis
Beet catena nexibus.

O lumen in tenebris DEUS,
Solamen in discrimine,
Cæcos, & ignaros viæ,
Per tot pericla nos rege.

Dæmon.

2. **T**E cingit hostis invidus,
Audaciâ promptissimus,
Vi fortis, arte callidus,
Nullius ignarus doli.

Vulpes dolo, leo robore
Est noster hostis: at minùs
Leonis est robur tibi,
Quàm vulpis horrendus dolus.
Nil

Nil hoste pestilentius,
 Qui non videtur, & nocet.
 Qui tela vites? non vides;
 Nec Mars, nec ars te liberet.

Nimis maligni dæmonis
 Aut laxat, aut stringit dolus:
 Est ambidexter, te viâ
 Vult hac vel istâ perdere.

Se fronte apertâ tartarus
 Haud prodit: insidiæ latent
 Sub formâ honesti: tu cave
 Coloribus fidem dare.

Damno carebis, hostium
 Si dona pro dolis habes.
 Nil ulla ab hoste munera
 Morare, donatum gravant.

Grave esse consuevit malum,
 Quidquid bonæ specie rei.
 Fictio sub aspectu latet.
 Persona fallit: abjice.

3. Mille aureos si repperis,
 Reddesne? ait genius malus.
 Quid tunc agendum? dic, Scio:
 Quid tunc agam, nunc nescio.

Si solus hostem repperis
 Solum; quid? hunc dabis neci?
 Quid tunc agendum? dic, Scio:
 Quid tunc agam, nunc nescio.

Si sola soli femina
 Occurrat? an stabit pudor?
 Quid tunc agendum? dic, Scio:
 Quid tunc agam, nunc nescio.

Te marte tecto pervigil
 Lacescit hostis, ut DEUM
 Sermone vel vitâ neges:
 Hunc furdus audi rhetorem.

Ne turbet instinctus mali
 Suadela, nil metuas nimis:
 Flat ventus, & frondes quatit;
 Quid castra, & arma cogitas?

Vt frondium strepens sonus
 Timidum animal lepusculum
 Dat in pavorem; mollius
 Sic umbra pectus territat.

Vitii, quod intus abnuis,
 Vim nil obest foris pati.
 Quem corde damnas, corpore
 Sentire motum nil nocet.

Te cuncta agentem, suaviter
 Quæ suadet aut jubet DEUS,
 Turbare nulla spiritus
 Potest maligni suasio.

Vt sponte jejunes tuâ
 Cur suadet orcus? Neminem
 Obtemperantem; millies
 Ter mille jejunos habet.

Sibi publicanus displicens
 Manducat; & placet DEO:
 Jejunos, & placens sibi
 Phariseus orat; & perit.

4. Nemo DEI absque gratiâ
 Quidquam boni vult, aut valet:
 Nec ullus insidias potest
 Vitare vafri dæmonis.

Illectus orci fraudibus,
 Sanctæ Crucis signum explica:
 Hoc obsidentes dæmonas
 Ages in horribilem fugam.

Incurfat orcus ? ad pedes,
 Manus, latusque confuge:
 IESU pedes lacrymis riga,
 Rue in manus ; latus bibe.

In aperta CHRISTI Vulnera
 Immerge te ; trans mitte te
 In explicata brachia:
 Latebis hinc tutissimus.

Tuum cor in IESU tuo
 Cùm vivet, & quod amat DEUS
 Amabis ; audebis mali
 Ridere latratum canis.

5. Colubro caput celer obtere,
 Ne cauda virus evomens
 Incogitantem te necet.
 Obstare principiis juvat.

Sic viribus pugna tuis,
 Majore ceu carens ope.
 Victo hoste, victori DEO,
 Et Gratia grates age.

Cave culpam in hostem vertere;
 Te nosce fontem : criminis
 Abs te ignis est, dæmon malus
 Hunc perflat, & flammam excitat.

Age, & quiesce: fac manu;
 Speculare mente: duplici
 Hinc orcus arte vincitur;
 Vtrasque formidat vices.

Ora, labora, dæmonis
 Pulvinar otium fuge:
 Osor laboris, cogitans
 Quod optat, optando fugit.

6. Vt quas tetendit tartarus
 Securus evites plagas,
 Dic Virgini : Fac sit tuus
 Benignus in me Filius.

Fac per Parentis ubera
 Tibi benignum Filium :
 Et Filii per Vulnera
 Exposce propitium Patrem.

Apud bonos si filios
 Sunt matris imperium, preces:
 Tibi, DIVA, pro me supplici
 Parebit ultrò FILIUS.

Vt aure credulam tuam,
 O Virgo, concipis Patrem;
 Da Mater, ut sic me tui
 Fecundet aura Filii.

Per VIRGINIS vestigia
 Graffare ad aulam Cælitum:
 Hæc universis lactea
 Ad astra panditur via.

Florum Parens cælestium
 MARIA, virtutis tuæ
 Legentibus vestigia,
 Ostende palmam gloriæ.

Fit, Virgo non carens viro,
 Mater sine viro. Fit Parens
 Parentis, ipsa Filia,
 Et Sponsa sancti Numinis.

Si

Si debuit nasci DEUS,
Decebat ut de Virgine:
Si Virgo parere debuit;
Decebat, ut páreret DEUM.

Caro.

7. **H**Vc te Caro, illuc Spiritus
Trahit misellú, & abstrahit.
Vtrique sit pax mutua;
Et orbe toto pax erit.

Est quisque vicinissimus
Hostis sibi: una plus nocet
Caro, inquilinus proditor,
Quàm mille démonum phalanx.

Nemo alteri est inimicior
Quàm tu tibi: si nemini
Voles perire, seridò
Cave teipsum; vel peri.

Nulla est cavendi occasio
Tibi negligenda, domestico
Ab hoste. Quod contemnitur,
Citiùs venit periculum.

Vis bis perire? bis perit,
Quisquis suis armis perit.
Bis interibis, si tuis
Escam ministras sensibus.

Bellare si vis sensibus,
Vt Christianus audias;
Ne sensibus præbe fidem.
Qui fidit hosti, dat manum.

Credendo speras sensibus
De sensibus victoriam?
Vires dat hosti, sensui
Qui credit in re spiritûs.

Cor Numinis doctum Fide
Iucunda pascit veritas:
At sensui cor credulum,
Molesta torquet vanitas.

In hoc triumphat veritas,
Cujus cor irradiat Fides:
At fallitur, mendacibus
Qui præbet aurem sensibus.

Oculos & aures noxiis
Spectaculis, sonis, nega:
Linguam coërce: sensibus
Vigore mentis impera.

Qui sensui humano studet
Placere, menti displicet:
Animo placebis hoc magis,
Quò sensibus minùs places.

Divinioris spiritûs
Gustare mella non potes,
Nisi sensuum antè dixeris
Longum voluptati Vale.

8. Tibi mater esto; jus docet:
Sed & noverca; vis jubet:
Ne præda factus sensibus,
In rete tendas tartari.

Corrupta si violentiam
Natura sentiat tuam;
Bonum magistro non bono
Hac arte discipulum dabis.

Incus ut ingens stridulos
Contemnit & ridet sonos;
Infracta sic mens, corporis
Stringat rebelles impetus.

Vt imperet mens sensibus,
Noctem precando transige;
Asinum flagellis erudi;
Coriumque setis defrica.

Lascivientem funibus
Concede nodosis cutem;
Vestemque setis horridam
Adstringe cinctu ferreo.

Domesticum fame & siti
Hostem doma: urticis, flagris,
Nodisve terre Dæmonem,
Mundi que ride ineptias.

Dulces humi somnos cape:
Corpus flagellis excita:
Noctu diuque inter pias
Perfiste sobrius preces.

Ne fortè mens superbiam,
Aut membra morbū contrahant;
In membra ne sævi, nisi
Probante mentis iudice.

Vis corpus asperioribus
Cruciare nodis? Arbiter
Dissuadet animi? desine
Tibi esse durus, & DEO.

Crucibus, flagris, siti, fame,
Vexare quid corpus iuvat,
Si non per ista flectitur
Cervicis erectæ rigor?

Tecum tot annos dimicas,
Corpusculo & cuti gravis;
Cur plena nondum contigit
De te tibi victoria?

Opinionem pristinam,
Et inolitibus affectibus
Mille intulisse jam neces,
Non distulisse, oportuit.

Bis victor esse si voles,
Te vince, victis hostibus.
Bis vincit ille, qui suam
Se vincit in victoriâ.

Ni te beatis proximum
Faciât tui victoria;
Miserrimos ages dies,
Aliis molestus, & tibi.

Dimitte grata sensibus;
Admitte grata Numini:
Victor tui, leve senties
Cœpti quod instat ardui.

Vis gaudio mentis frui?
Labore corpus confice.
Cum membra destituit vigor,
Tum læta mens risum parit.

Abrâmus id docet pater,
Qui non prius pater fuit,
Risumque genuit, quam gravi
Ætate fractis viribus.

10. Ad crimen allicit Caro?
Propone flammam; & vide
Indigna quam sit res viro,
Turpi lupæ succumbere.

Levis

Levis ignis in lignis latens,
Hæc urit, & cinerem facit:
Nos, ligna sicca, amor levis,
Levis urit ignis, & vorat.

Ab igne lignum fit cinis;
Fit ignis aura: nos amor,
Levis amor, in cineres agit;
Levis aura, turpis est amor.

11. Horresce fulmen Numinis,
Qui more belluæ tuum,
Vel non tuum, turpi audeas
Fœdare flagitio torum.

Doctore teste melleo,
Vitæ sacerdos lubricæ,
Omni luto est impurior,
Omni cloacâ spurcior.

12. O qui per ignes ingredi
Nudis amas vestigiis,
Erras; nec illæfos feres
Ab ignium morflu pedes.

Impuritatum fomitem
Horresce: tutius puta
Timere millies benè,
Quàm vel semel malè fidere.

Celeres, leves, & lubricos
Mens feminæ motus habet:
Sed pervicaci feminâ
Nil vivit obstinatus.

Mala est malû, bona est bonum:
At sæpè, quàm vir, femina
Melius bonum, quando est bona;
Levius malum, quando est mala.

Vultum procacis feminæ,
Iuvenum luem, funus virûm,
Certamque perniciem fenum,
Fuge, angue pejus & cane.

Ne lætiore femina
Te fronte decipiat, cave:
Ficto subesse vultui,
Non verus assuevit decor.

Ne blanda te vox feminæ,
Aut picta frons fallat, cave:
Fugacis esca gaudii
Longos dolores occulit.

13. Est temporis spoliolum breve,
Et munus infidum decor;
Tibi commodatum, non datum,
Hero ut placeres, non tibi.

Formosa quæ nuper fuit
Puella, turpis est anus.
Hanc qui vides, unâ vides
Quàm forma sit bonum breve.

Formosulæ quando cutis
Depascet ætas gratiam,
Vivum cadaver nemini
Domum placebit ducere.

14. Fuge curioso lumine
Comptam videre feminam:
Est sæpè forma pulchrior,
Turpissimi semen mali.

Oculi procaces, aut duces
Aut illices sunt ad malum:
Oculis carere te juvet,
Cæcare qui mentem queant.

Si

Si pulchritudo corporis
In mente picta te capit,
Oculos preme, ut vites scelus:
Ad crimen itur per gradus.

Impura prurientium
Ad carmina ædes aurium
Occlude: pectus debile
Verbi ferit lascivia.

Plerisque cantus mollior
Fomes fuit libidinum;
Et curiosis auribus,
Vox blanda, pro lenâ fuit.

Aures loquelis turpibus,
Et mollioribus sonis
Occlude cerâ; ut spiritûs
Mentem recludas vocibus.

Femella fallax abditos
Sensus & affectus gerit:
Frons, vultus, os, oratio
Malè mentiuntur sapiùs.

Animal dolosum est femina:
Habenda tum demum bona,
Cùm se malam palàm gerit.
Hunc, qui sapiis, fucum fuge.

Est turbidarum aut turpium
Magistra rerum femina.
Cave, tuarum ne terat
Hæc larva limen ædium.

Nihil boni mulier mala
Sanas in ædes adferet:
Cave, cave, nocentius
Sparget venenum viperâ.

Amans pudoris, ne logos
Cum feminâ longos habe:
Vrit videndo femina:
Sed colloquendo conficit.

15. Rarenter hospitium terat
Femella, vel numquam, tuum:
Multò minùs cum feminâ
Tecto sub uno mansites.

Ne solus, & sine arbitro,
Sine teste cum solâ sede.
Quidquid tibi adfingi potest,
Linguæ loquaci subtrahe.

Cupedias, munuscula,
Epistolâsq; blandulas,
Profana flamma missitat:
Hæc ignis ignorat DEI.

Samfone non es fortior,
Davide non es sanctior,
Salomone nec sapientior,
Quos forma stravit feminæ.

Mortalium qui robore
Genus omne Samson vicerat,
Est arte victus feminæ.
Samfone non es fortior.

Formæ decor, solus locus,
Promissa, blanditiæ, minæ,
Sunt quinque mortis femina:
Fuga, & prece hæc elimina.

Ferit arte vulpes, cornibus
Bos, calce equus, rictu leo,
Vngue ursa: quinque bestis,
Formâ puella plus nocet.

Res

Res sunt dracones pessimæ,
Res pessimæ sunt aspides:
Sed pessimas inter feras,
Est feminæ virus duplex.

Malum, maliq̄ue fomitem
Fontemq̄ue vita, feminam:
Cognata quamvis, aut soror,
Haud cessat esse femina.

Amas sororem ? feminam
Fuge : Logicus stygis vafer
Celabit altu sanguinem,
Ostendet arte feminam.

Fuit, est, eritq̄ue femina
Generalis instar regulæ.
Hæc fallit in multis; vide
Ne fallat illa in plurimis.

Si mente verfas turpia ;
Adesse cogitatum
Testes tuorum Cælites
Cense, teipso iudice.

Nisi hostis es superbiæ,
Inimicus iracundiæ,
Livoris & libidinis ;
Hostes habebis Angelos.

Stimulat libido ? mox fuge
Præsentis ad opem Numinis:
Et impudicum dæmonem
Verbis minisq̄ue territa.

Libido jugis ignis est,
Ignarus absque te mori :
Vitalis ignis dum viget,
Illum æger, & senex time.

Parcit libido nemini:
Non te ægra membra, non locus,
Non sparsa canis tempora
Ab hujus eximant metu.

Juvenile luxuries probrum,
Virilis ambitio lues,
Tortura avarities senum,
Tria monstra mūdum fascinant.

Et carnis, & pecuniæ
Æquè est cupido sordidus
Iuvenis voluptatem fuge;
Auri famem expugna senex.

Dulce est voluptatis caput,
Amara cauda : millies
Ingressus ejus blandior,
Quàm sit futurus exitus.

Sic dulcis in falsum mare
Decurrit amnis ocyus:
Vbi æquoris falsuginem
Gustaverit, falsum fluet.

Time voluptatis dolos,
Cui mœror & dolor it comes:
Vbi mella fuderit palam,
Clàm cæca figet spicula.

Bulla est voluptas ; disperit
Vix orta: Virtus, & boni
Facti perennat gloria,
Senii necisq̄ue nescia.

Fuge blanda ; dura amplectere:
Ingressus horum territat;
Egressus illorum necat.
Ride minas ; vita necem.

H

Quæ

Res

Quæ te voluptas in sinu
Fovet supinum, cogitat
Stragem propinquam: forficem
Stringit minacem Dalila.

Ne crede blando vultui:
Tam magnus est prudentiæ
Amor tyrannus, quàm puer
Parvus Cupido pingitur.

Vita voluptatis dolos,
Animiq̃ue labes ceteras:
Cupidinis servus tuæ,
Nulli imperabis libero.

Iuvenum querela est, & senum;
Vitæ voluptas ah brevis!
Vita ô voluptatis brevis!
Vtramque uterque despice.

Quid sunt opes, epulæ, joci?
Quid pulchritudo corporis?
Quid est voluptas sordida,
Nisi fungi, & umbræ, somnia?

Placens figura, inanium
Opumq̃ue pompa, labilis
Formæ venustas ocyûs,
Orbisq̃ue luxus præterit.

Famæ, suiq̃ue prodiga
Libido, damni incuria,
Ferocis instar manuli
Effrenis in vetitum ruit.

Quia turpis est libido,
Et ipsa turpitude,
Tenebrarum amica lucem
Fugit, & fugit videri.

Avis implicata glutine,
Gemino labori subjacet;
Et corpus ut visco eximat,
Pennas & emaculet suas.

Si corporis cupidini,
Et sensibus morem geris;
Quis te explicabit nexibus,
Tractasq̃ue sordes eluet?

Pudore primos impetus
Fœdæ voluptatis doma.
Iuvenes, senes maculat, necat:
Iuvenum probrum, pestis senum.

Amor, Crucis CHRISTI memor,
Carnis domat petulantiam;
Et morte mulctat improbos
Animi rebellis impetus.

Pudoris hostem fustibus
Doce pudere feminam;
Vel exacutis unguibus
Ejus nota petulantiam.

Vt castitatis hostium
Victor triumphes, si sapias,
Pugnare noli comminus;
Sed, more Parthorum, fugâ.

Fœdæ voluptatis sitim,
Opum caducarum famem,
Honoris appetentiam
Extingue Numinis metu.

Pudoris illæsam nivem
Crede esse donum gratiæ;
Nec hanc, novâ absque gratiâ,
Servare spera gratiam.

Pudoris

Pudoris amissum decus
Sarcire gemitu, odio tui,
Afflictione spiritûs,
Carnisq̄ue suppliciis, stude.

Animo medere lacrymis,
Ieiunio, multâ prece:
Non est reperta spiritûs
Morbis medela certior.

Vt servitutum debitam
IESU & MARIÆ servias;
Cordis dicati lilium
Precibus fove, lacrymis riga.

Tibi corporis flos integer,
Cordisq̄ue puritas placet?
Quæ sors vel insons cogitas,
Deprome in arbitri sinum.

Ne quære, num libidini
Victæ volens accesseris:
Hæc cura vulnus innovat,
Ignemq̄ue sopitum excitat.

An senseris malum, an malo
Consenseris, ne discute:
Quæ vexat, aut quæ displicet,
Nec est voluptas, nec placet.

Tibi castitatis lilium,
Et frontis arridet pudor?
Miseresce lapsi turpiter,
Ne turpius mox corruas.

18. Nolis nitere vestibus,
Quò provoces lasciviam.
Malum est, bonis uti malè;
Malis malè uti, pessimum.

Te liberali munere
Natura finxerat virum:
Cur te refingis feminam,
Et arte pejus eligis?

Est turpe, feminæ mares
Præferre mores: feminam
Castam, probam, modestiæ
Et frontis ostendit pudor.

Oneres an ornes te, vide:
Non tegmen, at tectum tibi
Imponis, & sic non tuum
Ornas, sed ædificas caput.

19. Cur impudicis virgines
Chartas lituris inquinat?
Es paginæ exemplar tuæ:
Vas fundit id quod continet.

Musas amantem, virgines
Amare virginem decet
Chartam; atque versus virgines
Servare, chartâ virgine.

Nescire cùm scias typos
Chartam tueri virginem;
Mirare, nostra quòd procis
Tradam typis tetrasticha.

Dum quæris in Vatum libris
Sermonis elegantias,
Obscœna castum fabula
Pectus latenter inficit.

Cur Heva peccavit prior?
Eclipsis est Lunæ frequens;
Est rara Solis: propior
Est femina ad lapsum viro.

H 2

Res

Res condidit cunctas DEUS :
 Dedit vir illis nomina.
 Quid mulier ? aliquid ? an nihil ?
 Hæc verba largiter dedit.

Cur est viri sublimior
 Quàm feminæ prudentia ?
 Capitis fuit vir filius ;
 Fuit Heva costæ filia.

20. Dant nuptiæ mortalibus
 Optatum, at ignotum malum.
 Qui liber antè vixeras,
 Vxore ductâ servus es.

Formæ, atque nummis antefer
 Mores futuræ conjugis.
 Qui nuptias aliter paras,
 Ad pœnitentiam volas.

Sine dote nupta, diligens
 Et casta, dotata est fatis.
 Est casta, de quâ nec jocus,
 Nec fama mentiri audeat.

Amet vir uxorem suam ;
 Vxor marito præpareat :
 Sui illa cor est conjugis ;
 Sux ille conjugis caput.

Vxor marito ut sit proba,
 Haud debet esse superior,
 Sed obsequens : ruet domus,
 In qua vxor imperat viro.

Studiofa pacis femina,
 Negotiorum nexibus
 Domi ligata, quæ foris
 Audit, filet discrimina.

Rumoris, aut togæ, aut fagi,
 Aut nuptiarum, aut funerum,
 Aut litium strepitu, cavet
 Aures mariti tundere.

Vt pax sit inter conjuges,
 Et una mens, unus animus ;
 Vtriusque conscientiam
 Gubernet unus arbiter.

Odit DEUS libidinem ;
 Amat fideles conjuges :
 Viduum facit pluris torum ;
 Cor virginale deperit.

Rosa pulchra spinis obsita,
 Est par fidele conjugum :
 Meliore natos semine
 Dat virgo plures liberos.

Devotionis in viam
 Est apta duci femina ;
 Viris juvari dignior,
 Se posse qui plus autumant.

Est virgo brachii brevis,
 Sed cordis & cerebri integri,
 Aptanda Virginum gregi :
 Externa nil pensat DEUS.

Quæcumq; virgo est, in se habet
 Et spargit innocuum jubar :
 Cui casta mens est, hæc nihil
 Proferre non clarum potest.

21. Cur Virgo proles Virginis,
 Amat clientes Virgines ?
 Miraris ? atros candidi
 Corvos olores non amant.

Au.

Audire, & esse Virginis
Matrisque qui gaudes eliens,
Aram verere, Filius
In qua immolatur Virginis.

22. Haud ventre qui latrat fame
Oritur, sed è pleno, Venus:
Nec ventre obeso nascitur
Acuta contemplatio.

Inopem Venus fugit domum,
Amica & hospes copiae:
Mare, ignis, & mulier, tria
Timenda sunt homini mala.

Vigila pudicus, sobrius:
Virtutis & Sapientiae
Inimica pestis & lues
Sunt pluma, venter, & Venus.

Te si semel captum tenent
Libido, vinolentia,
Aut livor, aut daemon malus,
Mox mente destituent bona.

Odium boni, malus oculus,
Cupidinis praecipuus calor,
Tria haec malorum pessima,
Hominem sibi orbique auferunt.

Id omne quo carnem voles
Fovere, spiritum gravat:
Socordiam venter satur,
Et mentis exilium facit.

Ne ventris appetitui
Remitte habenas laxius;
Sed parciose pabulo
Carnis doma lasciviam.

Aestus voluptatis malae
Frenare vina nesciunt;
Quin pota largè mortuam
Resuscitant libidinem.

Vt affluente fomite
Exardet ignium furor;
Sic vel sepultam suscitatur
Bibacitas cupidinem.

Vix obrutum corpus cibis
Casti pudoris est tenax:
Nam flamma robur, lignea
Sibi strue admota, capit.

Adversa pugnant mutuum:
Mens ventris abdomen terit;
Mentisque flammam igneam
Obscurat alvi vastitas.

Nemo unus atque idem potest
Duplex opus bene facere:
Nimis edere, & satis agere;
Bibere nimis sapere satis.

Dum pascis abdomen putre,
Stulte laboras; ut tibi,
Et ceteris valeas nihil.
Sibi ventriosus est onus.

23. Vitae Charybdis venter est:
Quidquid labor jugis parit,
Id omne venter devorat:
Nec dicere assuevit, Satis.

Nunc esuris; nunc, quas dapes
Voraris, eructas satur:
Vigilas, quiescis, solvere
Dubites tot actus flatibus?

H 3 Men-

Mentem malam palpo bibax
 Divendit : amentes emunt:
 Famem ille ponit, & sitim;
 Si quid reponit, vendidit.

Fœtens mero, laurum voras;
 Omnesque speras fallere.
 Frustrâ: omnium se sibilus
 Laurum bibisse dicitat.

Vbique apud viros graves
 Infamis est intemperans:
 Concordiæ aut commercii,
 Lascivia & laus nil habent.

Celare possis omnia,
 Duobus exceptis, mala:
 Quòd ebrius sis, aut ames,
 Oculi revelabunt tui.

24. Quòd plura te Liber loqui
 Docebit, hoc sapiens minus:
 Bacchus coëgit plurimos
 Inepta contra se loqui.

Silentio convivia
 Ornare disce, vel senex
 Sermonis, inter pocula,
 Parcus senex, miraculum.

Cùm vinolentus in tuum
 Invectus est nomen; puta
 Istud tibi convitium
 Fecisse vinum, non virum.

Cum mente mens debet loqui:
 Sed mens abest ab ebrio.
 Vide ergo cum quo litiges:
 Si cum ebrio; absentem feris.

25. Satùr datori non solet
 Habere venter gratiam.
 Ingrato habenas contine,
 Ne plenus ad pejus trahat.

Ventrem doma: cibi modum
 Qui nesciet, modum sciet,
 Què vel secet fluctus rate,
 Suæque serviat gulæ.

Ne liber animus corpori,
 Sed corpus animo serviat:
 Somni, cibi, potûs modum
 Mens dicet; observet caro.

Vt multa quando ingesseris,
 Sic pauca venter accipit,
 Nec plura poscit, cùm caret;
 Sed moribus morem gerit.

Ventri latranti da, dato;
 Da quod meretur pabulum:
 Da temperanti largius,
 Intemperanti parcus.

Quod corpori fat est cibi
 Potusque, sume quod fat est;
 Ne somnolentâ ignaviâ
 Animus gravetur, aut dape.

Da quod satis sit corpori;
 Pro mente pugnet quod fat est:
 Non lædit hanc, nec impetit,
 Sed virium augmento juvat.

Hunc sume, quem fames cibum,
 Potumque flagitat sitis:
 Necessitati quod dabis,
 Nil conferet cupidini.

Vnum

Vnum lubenter subtrahe
Genio bolum. Comedas parum,
Comedere si multum voles:
Parum bibe, ut multum bibas.

Remittitur parvo fames:
Non est molestus creditor;
Minus reposcit debito.
Sic redde; ne des quod potes.

Cibi ac meri cupidinem,
Merito famis, merito sitis
Metire. Deliciis gulæ
Homo mancipatus, fit pecus.

Ardentio rem sobriis.
Restingue potibus sitim.
Sapiens bibit, ne post bibat:
Sed potor, ut bibat, bibit.

Si sanus optas vivere:
Quod profit, & possis, bibe:
Longos dolores corpori
Brevis voluptas parturit.

Vt multum edas, edas parum:
Consuetam vitam protrahit
Dieta. Tam nimius nocet,
Quam debitus prodest cibus.

Torporem & ingluviem cave,
Luxusque fluxam conspue.
Dulcedinem: solo sale
Mens læta panem condiet.

Alternam delectant. Aqua.
Potata semper, displicet:
Diluta menti sobriæ
Falerna profunt, & placent:

Medela vinum corporis:
Tutela mentis est aqua.
Misce: hospes & custos erit
Mens sana sani corporis.

Vim mentis vnda temperat,
Augetque pota sobriè.
Illam suborta crapula,
Luxusque obesus obruit.

Inesse qui solis putas
Mortem venenis, falleris:
Quò plus habet mellis gula,
Hòc sæpè mortis plus habet.

Homo esse cessa, vel gulæ
Dominare: vitæ consulit
Edens leo; mortem cibus
Et potibus ne provoca.

26. Iucunda præter se omnia,
Ieiunium hesternum facit:
Et panis atri frustula
Educat anterior fames.

Stude saluti: sobriam
Morbum diætâ corrige;
Nec tempus aut locum, tui
Doloris auctor, argue.

Diu, ut labores, & fatis,
Ede, bibe, dormi sobriè:
Cur istud à Medico petas,
Quod ipse, si vis, das tibi?

Valere quò melius voles,
Hòc sis ciborum parcior:
Tuæ saluti plurimum
Debes, voluptati parum.

Ægro

Ægro medela est corpori,
Tutela sano, sobriæ
Exacta vitæ regula.
Modicus cibi, Medicus sibi.

Constans diæta, est omnibus
Medela morbis optima:
Te posse crede nemini
Meliùs mederi, quàm tibi.

Animæ saluti aut corporis
Nocitura quæ nôris, fuge;
Medicum vel expecta trucem,
Intemperans æger, pati.

Odora si te suavitas,
Gratúsve gutturi sapor,
Tactúsve vincat mollior,
Vir antè, fies femina.

27. Ede, bibe, dum licet, domi:
Convivii frequentia,
Multusque risus, aut jocus,
Sapientiam pellunt loco.

Nec mensa lautior tibi,
Nec ulla dulcior quies,
Nec alibi vita lætior
Est obtinenda, quàm domi.

In mensâ honestâ pauperis
Humilis recumbes suaviùs,
Quàm si superbâ te dape
Impinguet aula divitis.

Te plus juvabit, sumptibus
Parata nullis cœnula,
Quàm lautiora prandia,
Quæ somniando struxeris.

Vbi, quod est sat, suppetit,
Inempta præstant pabula,
Quàm cœna delicatior,
Multis parata sumptibus.

28. Prudentioris mentis est,
Homo salivæ virginis:
Vino madens, sibi excidit:
Natante, mens natat, domo.

Iejuni & oris sobrii
Saliva serpentem fugat.
Orci draconem, pabuli
Abs te repellet parcitas.

Cujus cor occupat merum,
Libido, livor hunc premunt:
His lacrymæ, fitis, fames
Medentur, & calidæ preces.

Cor sobrium, superfluis
Non impeditum victibus,
In mentis arcem sæpiùs
Fusum receptabit DEUM.

Vitam & salutem corporum
Curare nos quidem decet:
Sed cura nobis sit prior
Æterna mentium salus.

Fauces ut in mensâ cibum,
Sic & suum aures hauriant;
DEIque Verbum in intimum
Penetrare mentis inferant.

Curam & salutem corporis
Medici docebunt te libri:
Hic disce verus esse homo;
Mens clara, plena Numine.

Mundus.

Mundus.

29. **D**ilecte Cælo, sæculum
Fuge: solus & fuge, & bibe
Suavitates optimi,
Quas turba nescit, nectaris.

Divinioris spiritûs
Extingue poculo sitim:
Sitienti, abundè suppetit;
Fastidienti, deficit.

Quietus optas vivere?
Duo discè; Mundum spernere,
Mundoque sperni. Nulla erit
Mundi æstimatori quies.

Cælo imperantis Principis
Si castra decernis sequi,
Cælum vide: arce spes opum,
Et inopiæ formidinem.

Lætanter omne fac bonum;
Et omne declina malum,
Mali que suadas, gloriam
Mundi, voluptates, opes.

Inscriptus albo Cælitum,
Curas relinque terreas;
Curas inanes exue,
Multoque spes victas metu.

Araneorum inutiles
Contemne telas: parvulus,
Simplexque mente, sæculi
Subtiliora negligè.

30. Est Mundus infamis procus;
Fugâ pudori consule:
Rubeum, simulque candidum
CHRISTUM tibi Sponsum lege.

Cum pura mentis incoles
Sacra, & summum Bonum
Summè placebit, altior
Tellure, temnes cetera.

Nec feceris, nec dixeris,
Nec videris, quod non decet.
Te semper, atque in omnibus,
Contrarium Mundo gere.

Si te assequendæ nobilis
Virtutis ardor occupat,
Accepta Mundo dogmata
Pro falsimoniis habe.

Te da DEO: Mundi, & tui
Propter DEUM obliviscere.
Hic magna non magnis latet
Inclusa verbis veritas.

Tibi, Munde, res tuas habe:
Nec ullus umquam sit tui
Mihi amor amicus: fidere
Desisto, deceptus semel.

Dic: Res tuas tellus habe:
Mihi nihil est tecum rei;
Nunc rebus exutus tuis,
Ad astra liber evolo.

Immunde Munde, dic, tuas
Tibi res habe: quod nunc sequor,
Mortale non est. Te, DEUS,
Nudum sequor fixum Cruci.

I O te

O te beatum, cui datur
Terrena mella temnere!
Qui te tuâ, CHRISTUM Ducem
Secutus, oblectas cruce.

Dic: VNUS est DEUS omnia:
Mihi nihil est, prorsus nihil
In Orbe, quod non est DEUS:
Meus amor est fixus Cruci.

Exosculari nobiles
VNâ nequis fixos Cruci
CHRISTI pedes, & fordidum
Amare telluris jugum.

Est vile, telluris jugum
Amare, stulti: qui sapis,
Exosculare nobiles
Fixos Cruci CHRISTI pedes.

Manfura quid fluxis times
Mutare? servus es DEI:
Tua forma factus est DEUS,
Ne forma non fieres DEI.

HOMO-DEUS pro te tuum
Scelus piavit, non suum:
Et rem putabis arduam,
Emisse terris fidera?

Si vis beatus vivere,
Si vis beatior mori;
Sic vive, præter ut DEUM
Nihil ambias, ames nihil.

Qui fecit è nihilo omnia,
Est ille solus omnia.
Quod fecit è nihilo DEUS,
Est omne præ DEO nihil.

Rebus relictis omnibus
CHRISTI obtinere gratiam,
Est singularum & omnium
Tenere rerum copiam.

31. Nil à DEO non impetras,
Si mente calcas cetera.
Re, teque vacuus, es tui
Rerumque plenus omnium.

Caduca disce spernere,
Disce abdicare, & perdere:
Tunc possidebis omnia,
Habere cum voles nihil.

Mens & voluntas cum tua
Telluris est propè immemor,
Solius es memor DEI,
Vitamque vivis simplicem.

Tibi vita simplex ducitur,
Mens quando, quando Memoria,
Quando Voluntas, sæculi
Inanis, impletur DEO.

Vt cælicâ spe gaudeas,
Spes pone terræ. Proximam
Instare mortem cogita.
Hominem exue, ut DEUM induas.

Rebus libenter ceteris
Carebis, unitus DEO,
Amore si tenes DEUM,
Tenes in illo cetera.

Re nudus omni, Rex eris
Totius Orbis. Omnium
Egenus, in te habens nihil,
Habebis in DEO omnia.

DEO

DEO dicatus, casibus,
Causisq̄ue, curisq̄ue & modis
Mundo relictis, unice
Cura ut vaces uni DEO.

Mens fæce fœda sæculi
Cæleste lumen haud capit:
Rubigo cordis ferrei
Dulcedinem excludit DEI.

Mens scabra, fimo sæculi
Crustata, quærens omnia,
Nil quærit; extra se nihil
Cernit, nec à se cernitur.

Mens quando rebus exteris
Renuntians in se redit,
Externa cernit in sacræ
Centro quietis omnia.

Felicitas est, sæculi
Felicitatem spernere;
DEOq̄ue cultum, ac debitum
Amori amorem reddere.

Mens orta Cælo, quid tibi
Cum fæcibus negotii,
Quas terra stultis venditat?
Peregrina, quære patriam.

Dicata Cælo, Numini
Devota Mens, mortalibus
Remitte rebus nuntium.
Vni, nec una sufficis.

32. Est Mundus exiliû; omnium
Et maximum & miserrimum.
Hoc crede: & exilium puta,
Et carcerem esse sæculum.

Tellure si voles frui;
Cælo exulabis: te tuam
Amare patriam negas,
Amare si exilium potes.

Fuligine atque sordibus
Vulgi jacentis altior,
Fastum, lucrum, spes ludicras,
Et vota stulta despice.

Nec magna, nec mediocria,
Caduca quæ vides, puta:
Nec parva, nec mediocria,
Æterna quæ sunt, æstima.

33. Inter tumultus plurium,
Orbisq̄ue curas, nil move.
Vnus quiesce: haud natus es
Curas ut orbis augeas.

Vt mentis in silentio
Æterna spectes, te prius
Tibi vindica, & tumultibus
Negotiorum subtrahe.

Quò te magis tumultibus,
Mundiq̄ue curis implicas;
Hoc Christiana in te Fides,
Spes, Caritasq̄ue fit minor.

Mundi procellis quò magis
Os & cor involvis tuum;
Eò magis magisq̄ue te,
Cæliq̄ue ductum deseris:

Tranquilla puri pectoris
Gaudere si vis gaudia;
Orbis caduca despice,
Æterna sola suspice.

34. Si liber optas vivere,
 Affuesce continuò mori;
 Cupidini, atque sæculo
 Suas habere res jube.

Licentioris sæculi
 Nil liberum mores habent:
 Legi obsequens, docilis DEO,
 Scit quid sit esse liberum.

Ne crede, quæ mens arguit
 Licentiæ, esse libera:
 Parere mentis lumini,
 Hoc esse liberum puta.

Sat liber es, quisquis pium
 Firmumque pectus gestitas:
 Sub servitute cetera,
 Et noctis obscuro jacent.

Vitam hoc in orbe liberam
 Sic vive, sic animum gere,
 Ac si sepulto corpore
 Mens inter astra degeret.

Sic fige cor Cælo, ut supra
 Opes, honores, cetera
 Sublatus, hoc volubili
 Imiteris ævo Cælites.

Pietatis orbe semina
 Qui tollit, orbem eviscerat:
 Dixisse plus licuit; necat,
 Orbisque vitam orbe exuit.

35. Te sola securo pede,
 Mundi per anfractus vagos,
 Viasque inexplicabiles,
 Amica ducet Veritas.

DEI fideli lumine
 Absente, per rerum avius
 Abrupta, veri nescius
 Errabis, ignarus boni.

Immersus exterioribus,
 Interna nescies bona:
 Contentus interioribus,
 Externa negliges bona.

Pacis beatæ munere
 Desperet ille perfrui,
 Qui fluxa vitæ commoda
 Amat, cupitque perditè.

Ne crede, posse te soli,
 Cælique deliciis frui:
 Vnius horæ gaudium
 Sequetur æternus dolor.

Mansura in ævum cogita.
 Peribit, instar somnii,
 Terrena cogitatio,
 Ævi perennis immemor.

A terreis & vilibus
 Pretiosa, mente separa:
 Honestus hic placeat tibi,
 Pretiique quantivis labor.

Terræ relictis sæcibus,
 Mirare cælestes globos:
 Humi morari respuit
 Divina mentis indoles.

Ama per altos nubium
 Volare tractus: infima,
 Vilemque despectans humum,
 Te digna regna suspice.

Cæli

Cæli micantis aureos
Vide supina mens globos;
Solisq̄ue contempla jubar,
Mox terra sordebit tibi.

Miratus astrorum globos,
Terrena cense, & compara:
Crescet minori maxima
Collata mundi portio.

Amor faceffe sæculi:
Amor Instituti nobilis,
Divinioribus mihi
Pectus fodit calcaribus.

Amore Cæli non cales?
Cales amore sæculi?
Te vanus exercet labor,
Aut inquieta inertia.

Animæ quietem diligis?
Placere mundo negliges:
Sprevisse mundum debuit,
Cui parta mentis est quies.

Sunt falsa in orbe gaudia,
Veri dolores: est quies
Incerta, certus est labor:
Spes parva, maximus metus.

Si mente tranquillâ boni
Veriq̄ue fontem possides;
Auferre nil poterunt tibi
Externa, nil poterunt dare.

Si non fugis quod possides,
Non possidebis quod cupis:
Res ut trahas quibus cares,
Amare noli quas habes.

Sta mente rectus; nec jace
Salutis immemor tuæ:
Prudens omitte quod fugit;
Quod est perenne, cogita.

Quid corde ad ima cernuo,
In spes inanes promines?
Mors quando te, & res dividet,
Abibis, & spes desinet.

Si te tot annos frivolum
Lusisse curam non pudet;
Cælo labores debitos
Pudeat locare sæculo.

Contemne transitoria;
Mansura lauda. Mundi amor,
Luctûs origo. Gaudii
Fons & caput, mundi fuga.

36. Res terreas, res temporis,
Bona fluxa, pro minimis habe;
Spretoq̄ue disce sæculo,
Æternitati vivere.

Tempus fluit; ne prodige:
Æternitati proximus,
Æternitatem proximam
Tibi beatam fabrica.

Momenta fluxi temporis
In spe & labore transige:
Nam sola mansuram tibi
Æternitas pacem dabit.

Mansura suspira bona,
Caduca calca: quidquid est
In orbe splendidum, puta
Nugas, nuces, crepundia.

Sunt vita nostra nundinæ:
 Eme, vende, permuta; facit
 Ingens lucrum, cælestibus
 Terrena qui mutat bonis.

Negotiare, dum vacat;
 Lucris stude perennibus:
 Post tempus hoc, nullum rei
 Aliud gerendæ suppetet.

37. Diffide momentaneis;
 Orta occidunt: mortalium
 Mortalis est felicitas:
 Perenne sub Cælo nihil.

In orbe quidquid sensibus
 Blanditur, illud illicò
 Ceu verna marcescit rosa:
 Sunt certa menti gaudia.

Bullæ instar, orta sic perit
 Sensus voluptas; gaudium
 Mentis perennat: hoc fove;
 Vives senectæ nescius.

Virtutis est brevis labor;
 Victura in ævum præmia:
 Fluxi voluptas temporis
 Damnum perenne parturit.

Amore temporalium
 Ne sempiterna prodige:
 Lucrare; mansuris bona
 Caduca commuta bonis.

Puris amata mentibus
 Æternitas summi boni,
 Fastidium terræ parit,
 Cæli creat suspirium.

Vt ambias perennia,
 Pereuntibus cor exime:
 Peritura quisquis ambiet,
 Privabitur perennibus.

38. Vt sponte mansuris bona
 Æterna commutes bonis,
 Revolve inexplicabilem
 Æternitatis circulum.

Post evoluta millies
 Millena mille sæcula,
 Intactus, integer manet
 Æternitatis circulus.

Colorem in album nec niger
 Vmquam revertitur color;
 Nec ulla ab orco te via
 Reducet. Æterna est domus.

